

Diel 1. – Čo je to asistenčná technológia, kto a prečo ju používa, krátke ukážky použitia asistenčných aplikácií

R: Úvodná replika.

Dobrý deň. Problematika ťažko zrakovo postihnutých ľudí a ich interakcie s informačnými a komunikačnými technológiami je nedostatočne pokrytá dostatkom zrozumiteľných a ľahko dostupných informácií. Prinášame vám sériu dvadsiatich video návodov, ktorými sa snažíme aspoň trochu zmenšiť tento deficit. Ja sa volám Ján Podolinský, pracujem v Únii nevidiacich a slabozrakých Slovenska a tento projekt je realizovaný vďaka podpore z fondu SK-NIC.

R: Nasleduje prvý diel.

Úvod do problematiky.

Zrakovo postihnutí ľudia majú špecifické problémy pri ovládaní počítača a mobilného telefónu. Snažia sa ich riešiť využívaním rôznych technických pomôcok. Tieto sú neraz zložité na ovládanie a poskytujú množstvo funkcionality, tak aby pokryla rôznorodé problémy vyplývajúce z veľkej skupiny a rôznorodosti zrakových porúch.

Ľudí s problémami teda výraznými problémami zraku delíme do skupín:

- a) slabozraký –Majú zvyšky zraku, ktoré však nepostačujú na efektívne vnímanie obsahu na obrazovke počítača alebo mobilného telefónu, ktorý je zobrazovaný v štandardnom režime.
- b) Nevidiaci – Ľudia, ktorí nemajú žiadne zvyšky zraku alebo majú iba vnímanie svetla takzvaný svetlocit.
- c) Ľudia s poruchami binokulárneho videnia – Ľudia s poruchami koordinácie medzi ľavým a pravým okom.

Samozrejme existujú aj ľudia, ktorí sa nachádzajú na pomedzí. A to z dôvodu ich typu a stupňa ochorenia alebo vplyvom ochorenia prechádzajú z jednej skupiny do druhej. Ako kompenzácia zrakových problémov pri práci na počítači alebo mobilnom telefóne sa využívajú služby rôznych asistenčných technológií alebo aj špecializované zariadenia navrhované a konštruované pre ľudí so zrakovými problémami.

- a) Slabozrakí používatelia používajú zväčšenie a v niektorých prípadoch aj farebnú úpravu. Zväčšenie môže byť na displeji telefónu či obrazovke počítača dosiahnuté vstavanými funkciami alebo špecializovanými aplikáciami. Zväčšovanie môže byť aj využitím klávesnice s veľkoplošnými tlačidlami pri telefónoch ale aj pri počítači.
- b) Nevidiaci používatelia vnímajú zobrazovaný obsah na obrazovke počítača alebo displeji telefónu inak ako zdravý ľudia. Keďže im chýba zrková kontrola, sú nútení využiť iné zmysly. Používajú sluch a hmat. Pre tieto účely využívajú služby takzvaných čítačov obrazovky. Tieto poskytujú zvukovú odozvu pri ovládaní zariadenia. Čítač obrazovky môže byť vstavaný alebo dodatočne inštalovaný do zariadenia.
- c) Ľudia s poruchami binokulárneho videnia využívajú jednu, druhú alebo obe asistenčné technológie vo vzájomnej kombinácii.

R: Výklad je sprevádzaný prezentáciou s ukázkami videnia a použitia asistenčnej technológie v počítači ako aj v telefóne. Prezentácia je tvorená postupným zobrazovaním obrázkov podľa aktuálne prednášaného obsahu. Každý obrázok je okomentovaný, tak aby jeho obsah mohol vnímať aj nevidiaci človek.

Zhrnutie na záver

Vnímanie obsahu na obrazovke počítača či displeji mobilného telefónu môže byť sťažené okrem iného aj rôznymi zrakovými problémami. Ľudia môžu mať rozmazané videnie, poruchy vnímania farieb, zastreté videnie, výpadky v zornom poli či taký slabý alebo žiaden zrak, že vnímanie očami je nerealizovateľné. Existujú rôzne spôsoby kompenzácie takýchto problémov. Dostupným možnostiam, ich používaniu či nastavenia a obsluhy sa budeme venovať v nasledujúcich dieloch tohto seriálu.

Zoznam obrázkov:

OO-degeneracia-zltej-skvrny.jpg – rozmazané videnie, neostre a málo kontrastné

OO-diabeticka-retinopatia.jpg – výpadky zorného poľa, čierne škvrny v zornom poli

OO-katarakta.jpg – zahmlené videnie

OO-rozmazane_videnie_ludia.jpg – silná krátkozrakosť, rozostrené detaily

OO-tunelove-videnie.jpg – obmedzenie zorného poľa na jeho menšiu časť

OO-zeleny-zakal-glaukom.jpg – výpadok zorného poľa typický pre glaukom, čierna škvrna vo vnímanom obraze

windows-prac-plocha-3xzvacsenie-zoom.png – snímka pracovnej plochy v trojnásobnom zväčšení zväčšovacou aplikáciou

windows-prac-plocha-3xzvacsenie-zoom-2.png – snímka pracovnej plochy s ikonami zväčšená 4 krát zväčšovacou aplikáciou

MT-iphone-dom-obr-standard.png – snímka domovskej obrazovky dotykového smartfónu (iPhone) v štandardnom režime

MT-iphone-dom-obr-inteligentne-prevratenie-farieb.PNG – snímka obrazovky dotykového smartfónu vo farebnom režime inteligentné prevrátenie

MT-dark-mode-nastavenia.png – snímka pracovnej plochy dotykového smartfónu vo farebnom režime dark mode

MT-dark-mode-displej-velky-text.png – snímka obrazovky dotykového telefónu vo farebnom režime dark mode a maximálnym zväčšením textov

mt-corvus_knihy.jpg – snímka obrazovky dotykového smartfónu so sadou aplikácií Corvus a zobrazenou ikonou aplikácie Knihy

MT-blindshell_classic_call.png – špeciálny mobilný telefón Blindshell Clasic so zobrazenou aplikáciou pre volanie na displeji

Braillovska-klavesnica-Galate.jpg. – fotografia zariadenia braillovska klavesnica Galate

Klavesnica-kontrastna-1.jpg – štandardná počítačová klavesnica v kontrastnom vyhotovení, žltý podklad a čierne písmená

Klavesnica-kontrastna-2.jpg - štandardná počítačová klavesnica v kontrastnom vyhotovení, žltý podklad a čierne písmená, iný pohľad